

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра спеціальних юридичних дисциплін

07-01-66

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять та самостійної роботи

з навчальної дисципліни
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕДІАЦІЇ»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
спеціальністю 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною комісією зі
спеціальності 081 «Право»,
Протокол № 5 від «26» 06 2019 р.

Рівне – 2019

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми медіації» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 081 «Право» денної та заочної форми навчання / Мельничук Ю. І. – Рівне : НУВГП, 2019. – 16 с.

Укладач: Мельничук Ю. І., доцент кафедри спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Кафарський В. І., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри спеціальних юридичних дисциплін.

ЗМІСТ

Передмова	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	
1.1. Опис навчальної дисципліни	3
1.2. Тематика практичних занять	4
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	5
1.4. Критерії та шкала оцінювання	5
2. Плани практичних занять	6
3. Самостійна робота студентів	9
4. Рекомендована література	13

© Мельничук Ю. І., 2019

© НУВГП, 2019

Передмова

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми медіації» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Право».

Дана навчальна дисципліна є теоретико-практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують професійний рівень юриста в системі альтернативних способів вирішення конфліктних ситуацій.

Предмет вивчення – форми, програми відновного правосуддя, принципи, методи медіації (посередництва), національна та міжнародна законодавча база щодо альтернативних методів врегулювання.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні знань про теоретичні, практичні основи вирішення конфліктів. Опанування базовими знаннями з актуальних проблем управління конфліктами та побудови продуктивних людських взаємовідносин, набуття професійного вміння вирішувати конфлікти у діловій і професійній сферах, міжнародних відносинах, приватному житті.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення курсу передбачає необхідні знання таких дисциплін, як загальна теорія права, господарське, цивільне, сімейне, адміністративне, трудове право, кримінальне, цивільне процесуальне, кримінальне процесуальне право та ін.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1 Опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є орієнтування студентів щодо альтернативних способів вирішення конфліктів, ознайомлення з механізмами, феноменами та закономірностями міжособистісної конфліктної взаємодії, методами управління конфліктами, а також набуття відповідних умінь і навичок.

Відповідно завдання вивчення навчальної дисципліни полягають у засвоєнні студентами основних засад медіації.

Студенти повинні набути вміння вирішувати конкретні практичні питання, застосовуючи посередництво у конфліктах.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з актуальними проблемами медіації;
- вивчення правових аспектів програм відновного правосуддя в кримінальному, цивільному процесі;
- ознайомлення з основними документами, що регулюють функціонування альтернативних способів вирішення конфліктів;
- розвиток навичок вирішення конфліктів між потерпілим і правопорушником.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: національні та міжнародні документи, що регулюють порядок проведення процедури медіації; актуальні проблеми посередництва; основні правила проведення примирних процедур між учасниками юридичного процесу.

вміти: самостійно аналізувати наукову літературу з дисципліни; самостійно ставити наукові проблеми і шляхи їх вирішення; самостійно проводити порівняльно-правовий аналіз; самостійно вирішувати суперечки і конфлікти, використовуючи оптимальний спосіб ведення переговорів чи посередництво.

1.2 Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Загальні положення про медіацію (посередництво)
2	Тема 2. Медіація в різних видах судочинства
3	Тема 3. Історія розвитку інституту медіації.
4	Тема 4. Медіація як спосіб вирішення цивільних та господарських спорів
5	Тема 5: Медіація у сфері корпоративного управління
6	Тема 6. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів

7	Тема 7. Медіація як спосіб вирішення трудових спорів
8	Тема 8. Медіація як позасудовий спосіб вирішення земельних спорів

1.3 Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться за формами:

- оцінювання роботи студентів на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, участь в обговоренні проблемних питань, оцінки розв'язування ситуаційних завдань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми медіації» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;

- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	Добре
60-63 балів	
35-59 балів	Задовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. Плани практичних завдань МОДУЛЬ I

Змістовий модуль 1. Загальна положення про медіацію

Тема 1. Загальні положення про медіацію (посередництво)

1. Поняття медіації. Види медіації. Процедура медіації.
2. Принципи медіації.

3. Правове регулювання медіації.
4. Правовий статус медіатора.

Тема 2. Медіація в різних видах судочинства

1. Медіація на стадії провадження у справах до судового розгляду.
2. Медіація під час судового розгляду.
3. Медіація в адміністративному та кримінальному судочинстві.
4. Примирення в адміністративному процесі.
5. Угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим в кримінальному процесі.

Тема 3. Історія розвитку інституту медіації.

1. Медіація у Сполучених Штатах Америки.
1. Медіація у Великобританії.
2. Медіація в Німеччині.
3. Медіація в Австрії.
4. Медіація в Італії.
5. Медіація у Франції.

Змістовний модуль 2. «Медіація (посередництво) в різних сферах суспільного життя»

Тема 4. Медіація як спосіб вирішення цивільних та господарських спорів

1. Медіація у спорах про захист особистих немайнових прав фізичної особи.
2. Медіація у спорах про право власності та інші речові права.
3. Медіація у спорах про право інтелектуальної власності.
4. Медіація у спорах, що виникають з договорів.
5. Медіація у спорах про недоговірні зобов'язання.
6. Медіація у спорах про спадкове право.
7. Медіація у договірних спорах. Медіація у переддоговірних, немайнових спорах.
8. Медіація у справах про банкрутство.

Тема 5: Медіація у сфері корпоративного управління

1. Загальні положення про охорону і захист корпоративних прав.
2. Спори, пов'язані з питаннями корпоративного управління.
3. Переваги медіації як способу захисту корпоративних прав.

Тема 6. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів

1. Медіація у спрах про визначення походження дітей. Медіація у спрах про розірвання шлюбу.
2. Медіація у спрах про стягнення аліментів.
3. Медіація у спрах про поділ майна подружжя.
4. Медіація у спрах про шлюбний договір.

Тема 7. Медіація як спосіб вирішення трудових спорів

1. Медіація як спосіб вирішення індивідуальних трудових спорів.
2. Медіація як спосіб вирішення колективних трудових спорів.
3. Особливості застосування медіації у даних спрах.

Тема 8. Медіація як позасудовий спосіб вирішення земельних спорів

1. Види земельних спорів.
2. Розгляд і вирішення земельних спорів в позасудовому порядку.
3. Особливості медіації при вирішенні земельних спорів.

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми медіації» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;

- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;

- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;

- робота в інформаційних мережах;

- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;

- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів.

3.1.Перелік тем доповідей

№ з/п	Назва теми
1	Ескалація конфлікту та її особливості.
2	Культура спілкування й поведінки як психологічний чинник психопрофілактики конфліктів.
3	Конфліктогени спілкування, їх види та особливості.
4	Психологічні умови та прийоми попередження конфліктів.
5	Фактори виникнення та ескалації конфліктів.
6	Психологічні надбання та наслідки конфліктів.
7	Позитивна та негативна сторона конфліктів.

8	Функції конфліктів.
9	Визначення конфлікту та його психологічний зміст.
10	Предмет та методи психології конфлікту.
11	Конфліктність особистості та конфліктні типи поведінки.
12	Передумови виникнення та розвитку.
13	Поняття «конфліктність» та його визначення.
14	Міжособистісні та групові конфлікти.
15	Внутрішні конфлікти.
16	Фази завершення та усвідомлення конфліктів.
17	Соціальні конфлікти.
18	Класифікації конфліктів
19	Підстави для інтеграції примирювальних процедур в нотаріальну практику.
20	Розгляд і вирішення земельних спорів в позасудовому порядку.
21	Особливості медіації при вирішенні земельних спорів.
22	Медіація в країнах англо-американської школи права
23	Медіація у Сполучених Штатах Америки.
24	Медіація у Великобританії
25	Медіація в країнах романо - германської школи права
26	Медіація в Німеччині.
27	Медіація в Австрії.
28	Медіація в Італії.
29	Медіація у Франції.
30	Види земельних спорів.
31	Медіація як позасудовий спосіб вирішення земельних спорів
32	Медіація як спосіб вирішення колективних трудових спорів.
33	Медіація як спосіб вирішення індивідуальних трудових спорів.
34	Медіація як спосіб вирішення трудових спорів
35	Медіація у сфері корпоративного управління
36	Загальні положення про охорону і захист корпоративних

	прав.
37	Спори, пов'язані з питаннями корпоративного управління. Переваги медіації як способу захисту корпоративних прав.
38	Медіація у спорах про розірвання шлюбу.
39	Медіація у спорах про стягнення аліментів.
40	Медіація у спорах про визначення походження дітей.
41	Медіація у спорах про шлюбний договір.
42	Медіація у спорах про поділ майна подружжя.
43	Елементи медіації в рамках нотаріальних повноважень.
44	Медіація як спосіб вирішення цивільних спорів
45	Медіація у спорах про недоговірні зобов'язання.
46	Медіація у спорах про право інтелектуальної власності.

3.2. Завдання

Виконується у формі мультимедійного видання – презентації із застосуванням елементів мультимедіа (за певним варіантом, погодженим з викладачем) і доповідається перед аудиторією.

Структура завдання наступна:

Вступ.

Теоретична частина.

Аналітична частина.

Дослідна (проектна) частина.

Висновки.

Перелік використаної літератури, статичної звітності.

Додатки.

У *вступі* слід обґрунтувати актуальність теми, рівень її теоретичного та практичного опрацювання, значення для вирішення практичних проблем в науковій сфері. Сформулювати мету завдання, аргументувати вибір об'єкта та предмета дослідження, а також охарактеризувати структуру роботи.

Обсяг вступу – 1 сторінка.

Теоретична частина. У ній потрібно аналізувати теоретичні напрацювання науковців, практиків у даній галузі з досліджуваної теми, творчо оцінити різні теоретичні підходи. Визначити свій підхід щодо подальшого використання конкретних теоретичних розробок.

Обсяг теоретичної частини – 4-5 сторінок.

Аналітична частина повинна базуватися на аналізі показників, тенденції їх зміни протягом 3-х останніх років із досліджуваної теми на підприємстві. При цьому виявити рівень реалізації теоретичних розробок на практиці, оцінити фактичний стан справ з науково-дослідною і конструкторською роботою на мікро- чи макрорівні. Дослідити основні чинники, які найбільше впливають на досліджувану проблему, зацентувати увагу на недоліках.

Обсяг розділу – 4-5 сторінок.

Дослідна частина передбачає пропозиції, обґрунтування, розроблення методології, шляхів і напрямків щодо вирішення проблеми, яка розглядається. На основі виявлених недоліків і досліджень, проведених у теоретичній частині, запропонувати науково-обґрунтовані та ефективні підходи усунення проблеми, можливість адаптації теоретичних досліджень до практики. У цьому розділі бажано навести конкретні техніко-економічні розрахунки з удосконалення науково-прикладної діяльності, відобразити елементи новизни. Ця частина має найбільш вагоме значення при оцінці всього завдання.

Обсяг – 4-5 сторінок.

Висновки повинні містити короткий підсумок основних результатів дослідження, можливості їх використання у практиці.

Обсяг висновків – 1 сторінка.

Додатки є необов'язковими. До загального обсягу завдання вони не входять.

Список використаної літератури є обов'язковим. Розміщення літературних джерел здійснювати в алфавітному порядку згідно з ДСТУ.

Також можна розробити завдання у формі мультимедійного видання – презентацію із застосуванням елементів мультимедіа (за певним варіантом, погодженим з викладачем).

3.3. Опрацювання нормативних документів

1. Рішень Європейська комісія з питань ефективності правосуддя(ЄКЕП — СЕРЕJ).
2. Рекомендація Rec (98) 1 щодо медіації в сімейних справах,
3. Рекомендація Rec (2002) 10 щодо медіації в цивільних справах,
4. Рекомендація Rec (99) 19 щодо медіації в кримінальних справах,
5. Рекомендація Rec (2001) 9 щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами - приватними особами,
6. Рекомендація N R (99) 19 Комітету міністрів Ради Європи державам - членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах від 15 вересня 1999 р.;
7. - Директива Європарламенту «Про деякі аспекти медіації в цивільних і господарських спорах» від 21.05.2008 р.;
8. - Європейський кодекс поведінки для медіаторів від 2 червня 2004 р. (European Code of Conduct for Mediators)
9. Рекомендація № R (81) 7 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо заходів, що полегшують доступ до правосуддя (ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи на 68 засіданні заступників міністрів 14 травня 1981 року).
- 10.

4. Рекомендована література

4.1. Базова

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. / *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Типовий закон Комісії Організації Об'єднаних Націй по праву міжнародної торгівлі про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру від 24.06.2002/ URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117

3. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 / *Відомості Верховної Ради України* від 03.10.2003. 2003. № 40. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року / *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21. Ст. 135
5. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 / *Відомості Верховної Ради України* від 02.05.2003. 2003. № 18. Ст. 144.
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року / *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42, 42. Ст. 492.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 р. / *ВВР*. 1984. № 51. Ст. 1122.
8. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року / *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36 Ст. 446.
9. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001 / *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року / *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10. Ст. 88.
11. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року / *Відомості Верховної Ради України*. 1971. № 40. Ст. 356.

4.2. Допоміжна

1. Брейтуэйт Д. Преступление, стыд и воссоединение. М.: Центр «Судебно-правовая реформа», 2002. 310 с.
2. Восстановительное правосудие / Под ред. И. Л. Петрухина. М., 2003. 196 с.
3. Геселев О. Зміна пануючого право розуміння як обов'язкова умова впровадження відновного правосуддя в Україні (філософсько-правовий аспект) / *Право України*. 2010. № 3. С. 106–114.
4. Головка Л. В. Альтернативы уголовному преследованию в современном праве. СПб. : Юрид центр Пресс, 2002. 544 с.

5. Давыденко Д. Л. Из истории примирительных процедур в Западной Европе и США / *Вестник Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации*. М., 2004. № 1. С. 163 - 176.
6. Землянська В. В. Запровадження відновлюючих підходів: зміна поглядів на кримінальне судочинство / *Право України*. № 10. 2003. С. 154-156.
7. Зер Х. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. К. : «Пульсари», 2004. 224 с.
8. Зер Х. Введение в восстановительное правосудие / *Вестник восстановительной юстиции*. М., 2000. № 1. С. 5.
9. Зер Х. Восстановительное правосудие: новый взгляд на преступление и наказание: Пер. с англ. / Общ. ред. Л.М. Карнозовой; Комментар. Л.М. Карнозовой и С.А. Пашина. М. : Центр «Судебно-правовая реформа», 1998. 350 с.
10. Маляренко В. Т., Войтюк І. А. Відновлювальне правосуддя: можливості запровадження в Україні / *Бюлетень Міністерства юстиції України*. № 8. 2004.
11. Медіація : підручник / Б. А. Лєко, Г. В. Чуйко. Чернівці : Книги ХХІ, 2011. 462 с.
12. Райт М. Восстановительное правосудие – путь к справедливости. Симпозиум. К. : «Издатель Захаренко В.А.», 2007. 304 с.
13. Розвиток медіації в Україні. Польсько-українська співпраця : зб.статей / Наук. ред. Войтюк І. А. К.: «Арт-бюро», 2004. 228 с.
14. Шамликашвили Ц. А. Медиация как альтернативная процедура урегулирования споров. Что необходимо знать судье, чтобы компетентно предложить сторонам обращение к процедуре медиации. М., 2010. 160 с.
15. Стратегії забезпечення життєздатності відновних практик: механізм співпраці правової системи та громади заради суспільної безпеки : посібник. К. : Видавець Захаренко В. О., 2009. 224 с.

4.3. Інформаційні ресурси

1. Електронні наукові видання НБУ ім. В.І.Вернадського.
URL: <http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi->

bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=EC&P21D
BN=EC&S21CNR=20&Z21ID=

2. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій.
Велика Британія. URL:

<http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>

3. Юридична бібліотека Школи права Йелльського
університету. URL: <http://www.law.yale.edu/library/>

4. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. URL:
<http://kmu.gov.ua>

5. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти
України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua>

